

ANALIZA DIAGNOSTIC PRIVIND CALITATEA VIEȚII ÎN MEDIUL RURAL ÎN ROMÂNIA

GIUCĂ ANDREEA DANIELA^a, STOICA GABRIELA DALILA^b, STERIE CRISTINA MARIA^c, DOBROTĂ CARMEN-ELENA^d

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE BUCUREȘTI, ROMÂNIA^{a, b, c, d}

E-mail autor corespondent: dalila.stoica@eam.ase.ro

Rezumat:

În România, la nivelul mediilor de rezidență există decalaje în ceea ce privește calitatea vieții, acestea se reflectă prin indicatori socio-economici. Gradul de sărăcie este ridicat în zonele rurale, determinat atât de factori economici, cât și demografici, sociali și culturali. Se știe că veniturile sunt mult mai scăzute în mediul rural decât în mediul urban, fapt dovedit de tendințele de creștere a ratei sărăciei în mediul rural, atât față de mediul urban, cât și față de media europeană. Toate acestea conduc la accentuarea discrepanțelor dintre cele două medii de rezidență, precum și la accentuarea fenomenului de excluziune socială. Lucrarea își propune să realizeze o analiză statistică descriptivă a aspectelor socio-demografice și economice ale calității vieții în mediul rural românesc. Pentru realizarea studiului au fost prelucrați și interpretați indicatorii statistici demografici, sociali și economici din baza de date TEMPO Online a Institutului Național de Statistică (INS).

Cuvinte cheie: *România, dezvoltare, rural, urban,, calitatea vieții.*

Clasificare JEL: *R11.*

INTRODUCERE

Calitatea vieții este un concept evaluativ care vizează condițiile de viață ale populației (nivelul de trai, accesul la educație și cultură, îngrijire medicală, condiții de viață, protecție socială, mediu etc.), satisfacția populației cu privire la nivelul de trai, precum și politicile publice care propun îmbunătățirea acestuia. (Iftimoaei, 2021)

Conceptul de calitate a vieții este prezent și în politicile de dezvoltare rurală, care se bazează pe următoarele principii: „conservarea identității și valorilor culturale ale comunității rurale” și „orientarea politicii rurale spre îmbunătățirea calității vieții”. (Palicica & Palicica, 2005)

În comparație cu alte țări din Uniunea Europeană, în România aproape jumătate din populația totală trăiește în mediul rural. Zona rurală se caracterizează printr-un număr mare de gospodării mici, populație îmbătrânită, productivitate scăzută, lipsa diversificării activității economice, un nivel scăzut de pregătire a populației și un nivel de trai scăzut. În acest context, migrația populației către orașe sau alte țări, cu scopul de a căuta un loc de muncă, devenind o adevărată problemă pentru mediul rural românesc. (Popescu, 2013, Dumitru et al, 2021)

În România, majoritatea zonelor rurale trec printr-o criză demografică mult mai accentuată decât la nivel urban, această criză manifestându-se printr-un proces accelerat de îmbătrânire a populației rurale și o depopulare masivă. Lipsa sau precaritatea serviciilor de bază precum: asistența medicală, educația sau lipsa oportunităților de a avea un loc de muncă decent, au contribuit la menținerea unor tendințe negative la nivelul structurii demografice. (Marinescu, 2021)

Din punct de vedere economic și ocupațional, producția agricolă se practică cu preponderență în mediul rural: culturile de câmp și pajiștile, legumicultură, pomicultură, viticultura, silvicultură, creșterea animalelor, comerțul, industria derivată din agricultură, precum și meșteșugurile sunt reprezentate într-o pondere importantă în activitățile generale din mediul rural românesc (Palicica & Palicica, 2005).

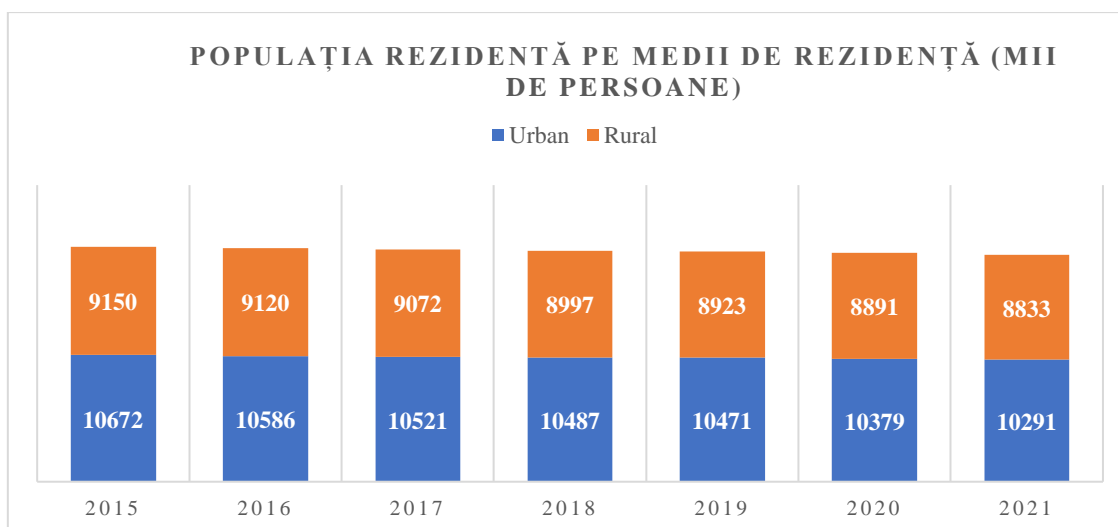
MATERIALE ȘI METODE

Lucrarea studiază problema discrepanțelor socio-economice la nivelul celor 2 medii de rezidență. În acest scop, au fost prelucrate și analizate date statistice privind: populația rezidentă, populația școlară, numărul de unități de învățământ, structura veniturilor și cheltuielilor pe gospodărie, precum și indicatorii forței de muncă. Toate aceste date au fost extrase din baza de date TEMPO Online a Institutului Național de Statistică (INS).

Metodele de cercetare utilizate în realizarea cercetării au constat în analiza sistematică și comparativă și abordarea complexă a temei prin studierea cercetărilor anterioare efectuate de diferiți autori în domeniu.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Pentru economia națională, demografia reprezintă o componentă importantă în structura și dinamica sa, depinzând într-un procent mare de ritmul de creștere economică. În perioada 2015-2021, populația rezidentă în România a înregistrat o scădere de 3,52%, de la 19822 mii persoane în 2015 la 19124 mii persoane în 2021. Scăderea s-a înregistrat și la nivelul mediilor de rezidență, populația din mediul urban înregistrând o scădere de 3,57%, iar cea rurală de 3,47%. La nivelul anului 2021, din totalul populației rezidente în România de 19124 mii persoane, un procent de 53,81% a fost reprezentat de populația urbană (10291 mii persoane), iar 46,19% de populația rurală (8833 mii persoane). În prezent, mediul rural românesc se confruntă cu probleme demografice, precum și cu declinul proporțional al forței de muncă și al educației. Îmbătrânirea populației, precum și migrația populației în zonele urbane sau în alte țări UE sau non-UE a dus la reducerea populației rurale. (Figura nr. 1)

Figura 1. Evoluția populației rezidentă pe medii de rezidență în perioada 2015-2021 (mii de persoane)

Sursa: Institutul Național de Statistică, tempo online, accesat la 22.09.2022

Populația școlară din România a înregistrat o scădere de 4,03% în perioada analizată. În ceea ce privește rezidența, s-a remarcat că populația școlară din mediul rural a înregistrat o scădere semnificativă de 12,08%, în timp ce cea din mediul urban a înregistrat o scădere de doar 0,63%. (Tabelul nr. 1)

Tabelul 1. Evoluția populației școlare după medii de rezidență în perioada 2015-2021

Specificație	Medii de rezidență	Ani							Media	2021/2015 %	2021/2020 %
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021			
Populația școlară (mii de persoane)	Urban	2561	2546	2556	2553	2559	2550	2545	2553	-0,63%	-0,18%
	Rural	1081	1051	1023	994	967	945	951	1002	-12,08%	0,60%
	Total	3643	3597	3579	3547	3526	3495	3496	3555	-4,03%	0,03%

Sursa: Institutul Național de Statistică, tempo online, accesat la 22.09.2022

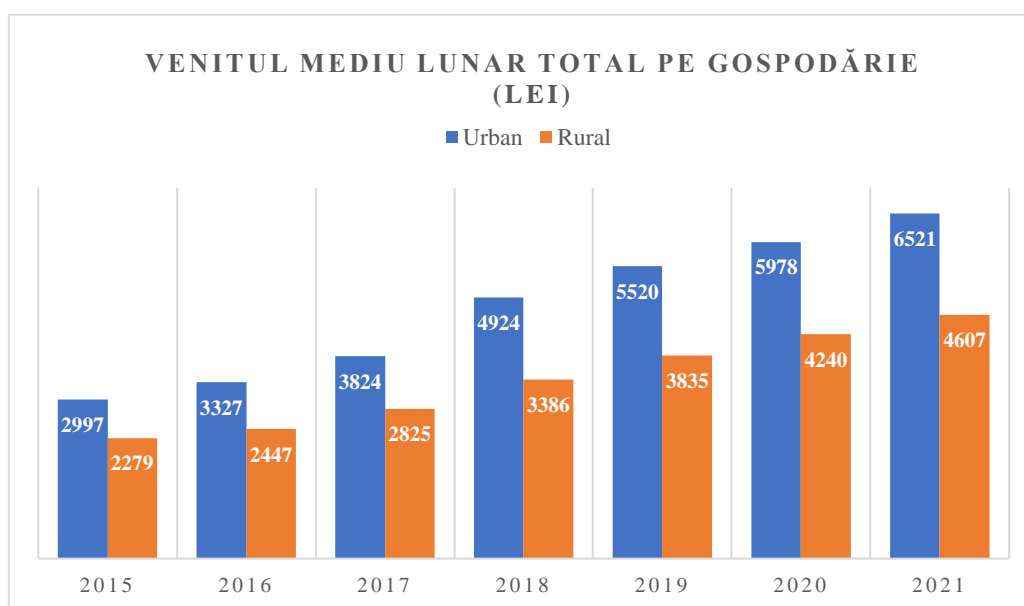
În anul 2021, din totalul populației școlare din România (3496 mii persoane), cea din mediul urban a fost reprezentată în proporție de cca. 73% (2545 mii persoane), în timp ce populația școlară din mediul rural a înregistrat un procent de 27,20% (951 mii persoane). (Tabelul nr. 1)

Tabelul nr. 2 – Evoluția numărului de unități de învățământ pe medii de reședință în perioada 2015-2021

Specificație	Medii de rezidență	Ani							Media	2021/2015 %	2021/2020 %
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021			
Unități de învățământ (număr)	Urban	3903	3870	3907	3894	3884	3850	3893	3886	-0,26%	1,12%
	Rural	3205	3140	3140	3126	3117	3120	3122	3139	-2,59%	0,06%
	Total	7108	7010	7047	7020	7001	6970	7015	7024	-1,31%	0,65%

Sursa: Institutul Național de Statistică, tempo online, accesat la 22.09.2022

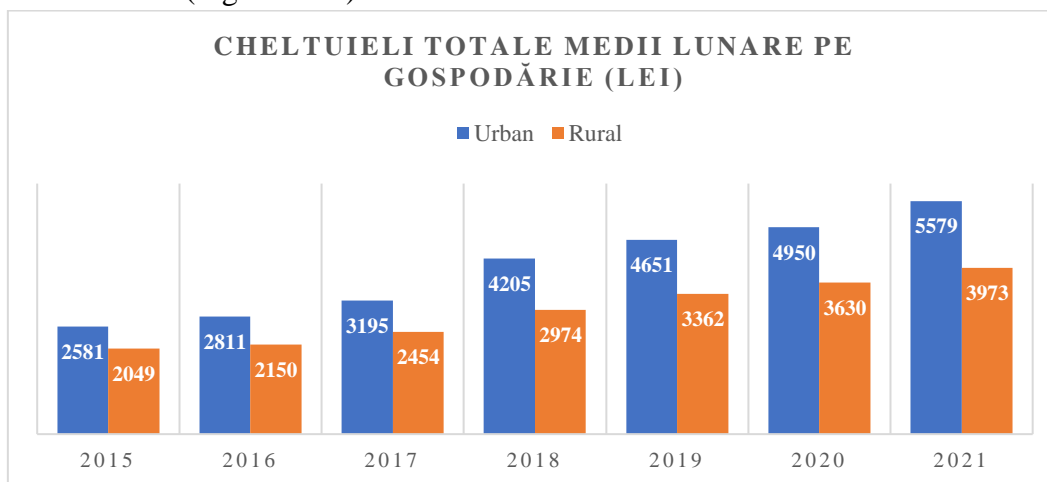
În ceea ce privește numărul unităților de învățământ, la nivel național s-a observat o scădere de 1,31%. Cea mai accentuată scădere a fost în mediul rural de 2,59% de la 3205 în 2015 la 3122 unități de învățământ în 2021. (Tabel nr. 2)

Figura 2. Evoluția venitului total mediu lunar pe gospodărie pe medii de rezidență în perioada 2015-2021 (lei)

Sursa: Institutul Național de Statistică, tempo online, accesat la 22.09.2022

Venitul mediu lunar total pe gospodărie a crescut semnificativ în perioada 2015-2021. În mediul urban, s-a înregistrat o creștere a veniturilor cu 118%, de la 2997 lei în 2015 la 6521 lei în 2021. În mediul rural, veniturile au crescut cu 102%, de la 2279 lei în 2015 la 4607 lei în anul 2021. Există însă un decalaj destul de mare între veniturile înregistrate la nivelul mediilor de rezidență, veniturile înregistrate în mediul rural fiind semnificativ mai mici comparativ cu cele din mediul urban, unde calitatea vieții este mai ridicată. La nivelul anului 2021, diferența dintre veniturile rurale și cele urbane era de 1914 lei (Figura nr. 2).

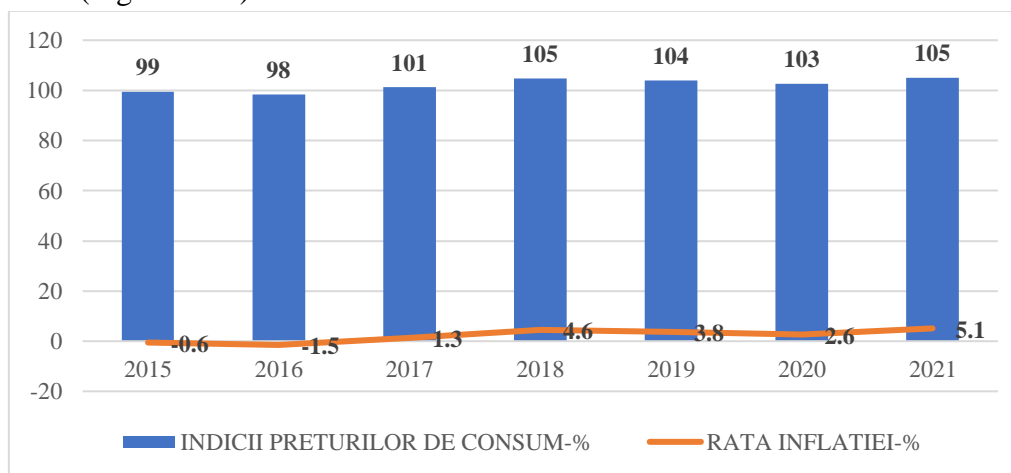

Figura 3. Evoluția cheltuielilor totale medii lunare pe gospodărie pe medii de rezidență în perioada 2015-2021 (lei)

Sursa: Institutul Național de Statistică, tempo online, accesat la 22.09.2022

Odată cu veniturile au fost majorate și cheltuielile totale medii lunare ale unei gospodării. Astfel, la nivelul anului 2021, cheltuielile înregistrate de o gospodărie urbană au ajuns la valoarea de 5579 lei, cu 116% mai mari decât cele înregistrate în 2015, respectiv 2581 lei. În mediul rural, cheltuielile medii pe gospodărie au crescut cu cca. 94% în perioada analizată, de la 2049 lei în 2015 la 3973 lei în 2021. (Figura nr. 3)

Creșterea cheltuielilor reprezintă efectul direct al inflației. În 2021, rata inflației a fost cu 96,15 puncte procentuale mai mică decât anul precedent. În ceea ce privește indicele anual al prețurilor de consum, care măsoară evoluția de ansamblu a prețurilor bunurilor achiziționate precum și a ratelor serviciilor utilizate de populație în anul curent față de anul ales ca perioadă de referință, s-a observat o ușoară tendință descendentă, în 2021 înregistrându-se o scădere de 2,36 puncte procentuale față de anul precedent. (Figura nr. 4)

Figura 4. Evoluția indicelui anual al prețurilor de consum în România în perioada 2015-2021

Sursa: Institutul Național de Statistică, tempo online, accesat la 22.09.2022

Schimbările sistemice produse în mediul rural după 1989 în ceea ce privește proprietatea, sectoarele de activitate și forța de muncă, au condus la o mobilitate semnificativă a forței de muncă, atât spre orașe, cât și către alte țări, în special cele comunitare. Se știe că declinul comunităților rurale este intensificat de migrația populației tinere, populația activă fiind atrasă de orașele dezvoltate economic.

Tabelul 3. Evoluția forței de muncă după mediul de rezidență în perioada 2015-2021

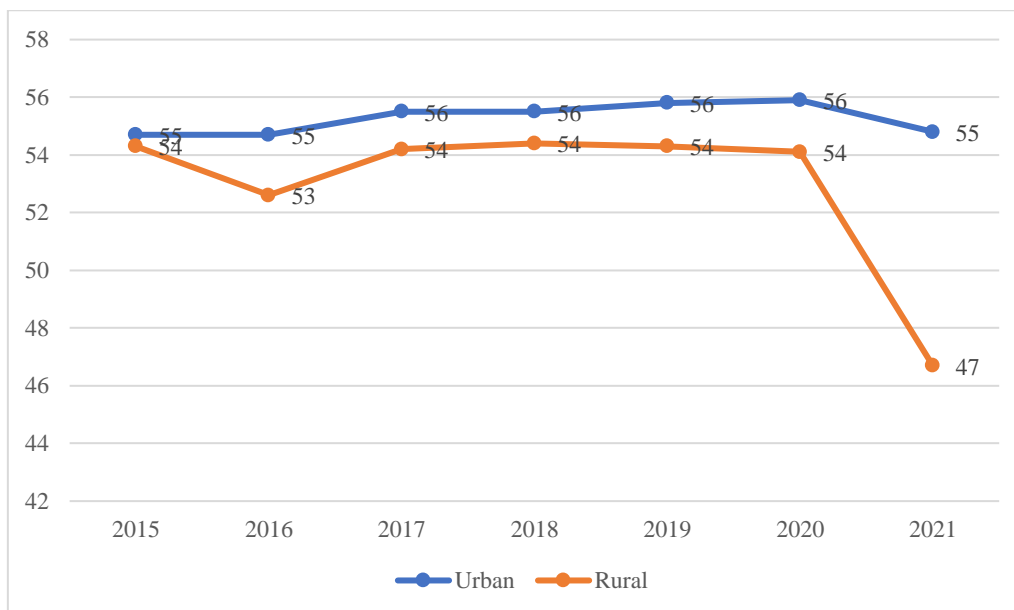
Specificație	Medii de rezidență	Ani							Media	2021/2015 %	2021/2020 %
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021			
Populația activă (mii persoane)	Urban	5013	4962	4994	4955	4952	4920	4746	4935	-5,32%	-3,52%
	Rural	4146	4016	4126	4113	4082	4053	3468	4001	-16,35%	-14,43%
	Total	9159	8979	9120	9068	9034	8973	8215	8935	-10,31%	-8,45%
Populația ocupată (mii persoane)	Urban	4662	4684	4769	4769	4784	4703	4584	4708	-1,68%	-2,52%
	Rural	3873	3765	3902	3920	3897	3819	3171	3764	-18,11%	-16,95%
	Total	8535	8449	8671	8689	8680	8521	7755	8471	9,14%	-8,98%
Populația inactivă (mii persoane)	Urban	5680	5658	5562	5550	5494	5484	5493	5560	-3,28%	0,18%
	Rural	5020	5141	4977	4914	4878	4858	5367	5022	6,91%	10,48%
	Total	10700	10799	10539	10464	10372	10342	10861	10582	1,50%	5,02%
Șomeri (mii persoane)	Urban	350	278	225	186	168	217	162	227	-53,68%	-25,25%
	Rural	273	252	224	194	185	235	297	237	8,56%	26,54%
	Total	624	530	449	380	353	452	459	464	-26,40%	1,64%

Sursa: Institutul Național de Statistică, tempo online, accesat la 22.09.2022

În perioada 2015-2021, populația activă, care constituie forța de muncă disponibilă, la nivel național a fost în medie de 8935 mii persoane, în această perioadă s-a observat o scădere a populației furnizoare de forță de muncă disponibilă pentru producția de bunuri și servicii, în mediul rural înregistrând cea mai mare scădere de 16,35%, de la 4146 mii persoane în 2015 la 3468 mii persoane în 2021, având o pondere de 42,22% în totalul populației.

S-a remarcat o tendință descendentă și în ceea ce privește populația ocupată, la nivel național înregistrându-se o scădere de 9,14% în perioada 2015-2021. Analizând pe medii de rezidență, o scădere mai mare s-a remarcat în mediul rural, unde populația ocupată în servicii și activități administrativ-sociale este mai mică, aceasta fiind de 18,11% în perioada analizată, comparativ cu cea urbană, care a înregistrat o scădere de cca. 1,68%. În mediul urban, cei mai mulți angajați se regăsesc în producție și comerț, în timp ce în mediul rural cea mai mare pondere a populației ocupate este în agricultură, urmată de industrie.

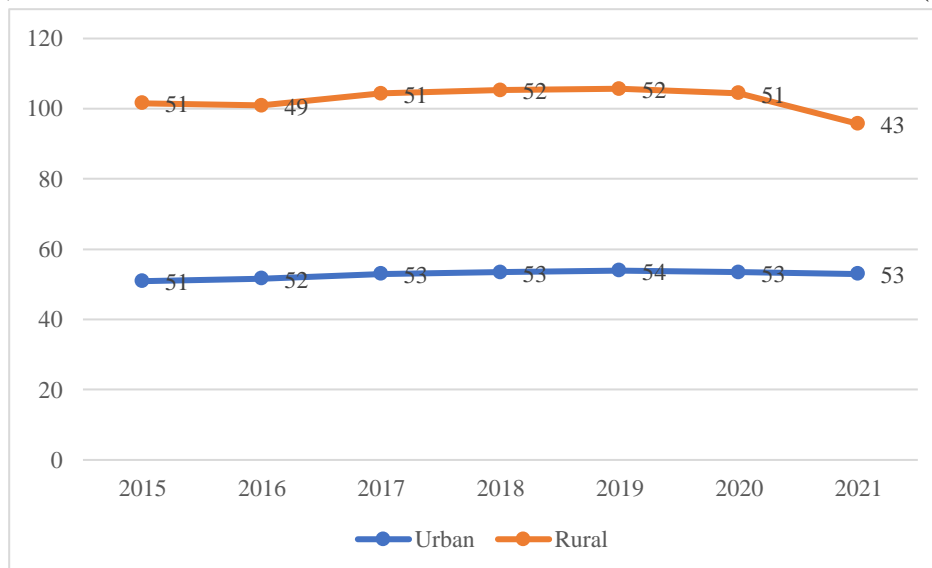
Populația inactivă, reprezentată de studenți, pensionari și alte categorii de persoane care nu pot furniza forță de muncă, a prezentat o tendință de scădere în mediul urban, în timp ce în mediul rural tendința a fost una crescătoare, la nivelul perioadei analizate înregistrându-se o creștere cu 6,91% a persoanelor inactive. În ceea ce privește populația șomeră, care se referă la persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, la nivel național s-a înregistrat o reducere de 26,40% în perioada 2015-2021. În funcție de zona de rezidență, datele statistice din această perioadă arată o reducere semnificativă a populației șomeri de cca. 53,58% în mediul urban, în timp ce în mediul rural se înregistrează o creștere cu 8,56% a populației șomeri. (Tabelul nr. 3)

Figura 5. Evoluția ratei de activitate pe medii de rezidență în perioada 2015-2021

Sursa: Institutul Național de Statistică, tempo online, accesat la 22.09.2022

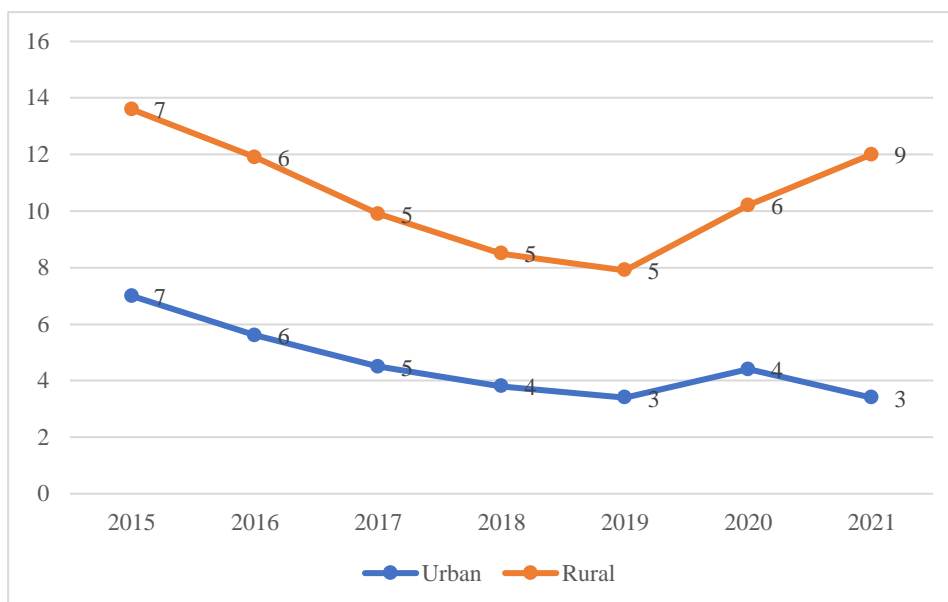
Analiza ratei de activitate subliniază aspecte semnificative ale participării populației la activitatea economică, fiind un indicator pentru cuantificarea acesteia. În urma analizei ritmului de activitate înregistrat în mediul rural în perioada 2015-2021, s-a observat o scădere de cca. 14 puncte procentuale, de la 54% în 2015 la 47% în 2021. În ceea ce privește procentul ratei de activitate înregistrate în mediul urban, s-a observat o oscilație între 55% și 56% în perioada analizată. De asemenea, rata de activitate în mediul urban este mai mare decât în mediul rural. (Figura nr. 5)

Figura 6. Evoluția ratei de ocupare pe medii de rezidență în perioada 2015-2021

Sursa: Institutul Național de Statistică, tempo online, accesat la 22.09.2022

Rata ocupării a înregistrat o ușoară tendință ascendentă în mediul urban, de 4,13 puncte procentuale, în timp ce în mediul rural, a scăzut de la 51% în 2015 la 43% în 2021, când s-a evidențiat o scădere de 15,78 puncte procentuale. (Figura nr. 6)

Figura 7. Evoluția ratei șomajului BIM pe medii de rezidență în perioada 2015-2021

Sursa: Institutul Național de Statistică, tempo online, accesat la 22.09.2022

În ansamblu, rata șomajului a scăzut, fapt înregistrat și în mediul urban, în timp în mediul rural s-a observat o creștere a acesteia. În mediul rural, rata șomajului a crescut semnificativ cu 30,30 puncte procentuale între 2015 și 2021, de la 7% în 2015 la 9% în 2021, în timp ce în mediul urban rata șomajului a scăzut de la 7% în 2015 la 3% în 2021, cu cca. 51,43 puncte procentuale. (Figura 7)

CONCLUZII:

Concluziile cercetării reflectă necesitatea dezvoltării socio-economice a spațiului rural românesc, astfel încât să fie reduse discrepanțele dintre calitatea vieții între mediul urban și cel rural. Tendințele de creștere a ratei sărăciei în mediul rural, atât față de cel urban, cât și față de media europeană evidențiază nivelul scăzut al veniturilor populației rurale, la nivelul anului 2021, diferența dintre veniturile populației din mediul rural și a celor din urban fiind de 1914 lei.

În lipsa unei politici adecvate pieței muncii, în România șomajul continuă să fie un risc socio-economic major, în special în zonele rurale. Vulnerabilitatea forței de muncă în raport cu șomajul este inegală și în dependență de o serie de caracteristici: demografice, educaționale, profesionale, regionale, comportamentale. La nivelul perioadei 2015-2021, rata șomajului a crescut semnificativ cu cca. 30 puncte procentuale, în timp ce în mediul urban aceasta scăzut cu 51,43 puncte procentuale, piața muncii avantajând și dezavantajând unele categorii ale populației active. În acest context, dezvoltarea pieței muncii, creșterea investițiilor, formarea forței de muncă specializată și pregătită, este necesară pentru dezvoltarea spațiului rural românesc. Toate aceste demersuri pot schimba imaginea satului și a comunității lui. De asemenea, în elaborarea strategiilor de dezvoltare rurală este foarte important să se acorde o atenție deosebită factorului uman sub toate aspectele de manifestare a acestuia.

BIBLIOGRAFIE

1. Dumitru, E. A., Ursu, A., Tudor, V. C., & Micu, M. M. (2021). Sustainable Development of the Rural Areas from Romania: Development of a Digital Tool to Generate Adapted Solutions at Local Level. Sustainability, 13(21), 11921.

2. Dumitru, E. A., Micu, M. M., & Sterie, C. M. (2022). The key to the development of agricultural cooperatives in Romania from the perspective of those who run them. *Outlook on Agriculture*, 00307270221138118.
  3. Iftimoaei, Cyprian. (2021) "Socio-demographic aspects regarding the quality of life in rural areas."
  4. Institutul Național de Statistică, tempo online, accesat la 22.09.2022
  5. MARINESCU, I. A. (2021). Increasing the accessibility of the population in rural and hard-to-reach areas to primary medical services. *Romanian Journal of Information Technology and Automatic Control*, 31(2), 69-82.
  6. Palicica, M. (2005). Human resources and rural workforce training. *University Horizons*.
  7. Popescu, A. (2013). Considerations on the rural population as a resource of labor force in Romania. *Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development*, 13(3), 229-236.
- Palicica, L. I., &